

ДО СТОРІЧЧЯ ПРОФЕСОРА НАУМА ПЕТРОВИЧА ФЛЕЙШМАНА

Двадцять восьмого листопада 2021 року виповнюється 100 років професорові Науму Петровичу (Нухиму Пінкасовичу) Флейшману – видатному вченому, вдумливому педагогу, одному з фундаторів факультету прикладної математики та інформатики нашого Університету.

Наум Петрович народився в єврейській сільськогосподарській і торговій колонії Маркулешти (тоді Румунія), яка була знищена під час Голокосту в 1941 році. В довоєнному 1939 році закінчив гімназію в місті Сороки, склав іспити на бакалавра. У 1940-1945 навчався у Чернівецькому та Ростовському університетах, Бухарському педінституті, і нарешті – Кишинівському університеті, який закінчив з відзнакою у 1945 році. Вступивши на четвертий курс фізико-математичного факультету Львівського університету, закінчив його з відзнакою у 1948 році. Його дипломна робота "Вплив пружних кілець, впаєних у круговий отвір неоднорідного напруженого плоского поля" була опублікована (у співавторстві з науковим керівником Г.М. Савіним) у двох статтях Доповідей АН УРСР.

Під керівництвом академіка Г.М. Савіна закладалися підвалини сучасної львівської школи механіки, молоде покоління якої формували такі визначні вчені: М.П. Шереметьєв, Б.В. Гнеденко, І.Г. Соколов, Л.І. Волковиський, Я.Б. Лопатинський, О.С. Парасюк, М.Я. Леонов та інші.

Розвиваючи тематику, присвячену побудові моделей і методів розв'язування задач про вплив ребр жорсткості на міцність, статичну і динамічну стійкість та коливання тонких пластин і оболонок, Наум Петрович захистив кандидатську (До питання про підкріплення кругових отворів пружними кільцями, науковий керівник академік Г.М. Савін, 1950) та докторську (Деякі задачі згину пластин та оболонок з ребрами жорсткості, 1962) дисертації. Наслідком цієї багаторічної праці стала (у співавторстві з Г.М. Савіним) монографія "Пластинки и оболочки с ребрами жесткости, Киев: Наукова думка, 1964", яка була перевидана англійською – Rib-Reinforced Plates and Shells, Jerusalem: Israel Program for Scientific Translations, 1967.

У 1951 році молодого вченого Відділення теорії пружності Інституту математики АН УРСР обрали на посаду доцента, згодом, професора кафедри теорії пружності,

а в 1963 – на посаду завідувача кафедри загальної механіки та гідроаеродинаміки. Він впроваджував і читав основні та спеціальні курси з механіки пружного тіла, математичних моделей пластин і оболонок, оптимізації їхньої форми. Вони стали основою численних студентських та аспірантських наукових робіт, частина результатів яких захищена в кандидатських дисертаціях О.В. Блажівської, Л.Й. Ощипко.

Тоді ж у стінах Університету активно розвивались теоретичні та прикладні дослідження з сучасних проблем математики і механіки: проф. О.М. Костовський закладає основи обчислювальної математики, утворюється Обчислювальний центр (один з перших серед університетів України), науково-дослідна тематика якого об'єднувала провідних вчених над розв'язанням проблем електронної оптики та міцності оболонок електронно-вакуумних приладів. У зв'язку з цим професор Н.П. Флейшман реорганізував у 1970 р. очолювану ним кафедру у кафедру прикладної математики (КПМ) і докладав багато творчих зусиль для створення нового напрямку досліджень, який пов'язаний з розвитком числових методів розв'язання прикладних задач механіки з використанням електронних обчислювальних машин.

Особливі сподівання професора Н.П. Флейшмана були пов'язані з талановитим учнем Я.Г. Савулою, якому після захисту кандидатської дисертації запропонував продовжити дослідження задач теорії пружних оболонок з використанням методу скінченних елементів (МСЕ). Завдяки цим успішним розробкам і застосуванням МСЕ до кафедри прийшло широке визнання, у 1979 році її колектив провів III Все-союзну школу-семинар з МСЕ. З цієї тематики успішно захищали кандидатські дисертації і за ініціативою Наума Петровича в 1982 році утворилася НДЛ № 62, більшу частину співробітників якої сформували випускники КПМ. Згодом дослідження, присвячені теорії і застосуванням МСЕ і виконані під керівництвом учнів Наума Петровича, Я.Г. Савули і Г.А. Шинкаренка, сформувалися у наукову школу Чисельне моделювання і оптимізація фізико-механічних полів, за результатами досліджень якої захищено понад сорок кандидатських і дві докторські дисертації.

У 1988 році Наум Петрович залишив посаду завідувача КПМ професору Я.Г. Савулі. Невдовзі вийшла монографія Я.Г. Савули і Н.П. Флейшмана "Расчет и оптимизация оболочек с резными срединными поверхностями – Львов: Вища школа, 1989", в якій було підсумовано важливі досягнення багаторічних досліджень авторів з математичного моделювання у проблемах теорії оболонок і методів їх числового розв'язування.

У підсумку плідної наукової, педагогічної й організаторської діяльності професор Н.П. Флейшман опублікував понад 200 наукових праць, підготував 3 докторів, 27 кандидатів наук, заклав міцні підвалини дослідженням проблем механіки суцільного середовища з сучасних позицій математичного моделювання та обчислювальної математики. Глибокі знання та ерудиція поєднувалися в його педагогічній практиці з незмінною підтримкою талановитої молоді, довершеними лекціями, невгамовним прагненням згуртувати колег та учнів до актуальних і важливих наукових пошуків.

Коли шановний професор Наум Петрович Флейшман наближається до сторіччя свого народження, ми бережемо його безцінний внесок у становлення і розвиток нашого факультету та Університету, і з глибокою вдячністю бажаємо Науму Петровичу доброго самопочуття, щасливих років у колі родини та друзів.

*М. Бартіш, І. Дияк, П. Венгерський, М. Притула, П. Сеньо,
Р. Хатко, Г. Цегелик, С. Шахно, Г. Шинкаренко, Ю. Щербина*